Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 56, Şubat 2022, s. 477-483

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.57450>

Elif KAYMAZ

İstanbul Aydın Üniversitesi Kamu Hukuku Yüksek Lisans öğrencisi,
elifincegul@stu.aydin.edu.tr

“SUI GENERIS” BİR BAŞKANLIK SİSTEMİ OLARAK KANADA’NIN BAŞKANLIK SİSTEMİNİN VE DEVLET YAPISININ İNCELENMESİ¹

Özet

Hükümet sistemleri yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin birbiri ile ilişkisine göre belirlenmektedir. Yasama, yürütme ve yargı kuvvetleri tek bir organda birleştiği zaman, kuvvetler birliği hükümet sistemleri olarak adlandırılan hükümet sistemleri ortaya çıkmaktadır. Yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin ayrı organlar tarafından kullanılmasında ise kuvvetler ayrılığı sistemleri ortaya çıkmaktadır. Kuvvetler ayrılığı teorisine göre kuvvetler ayrılığı hükümet sistemleri demokratik hükümet sistemleridir. Kuvvetler ayrılığı hükümet sistemleri de başkanlık sistemi, yarı başkanlık sistemi ve parlamenter hükümet sistemi olarak adlandırılır. Kanada devletine bakıldığında ise diğer devletlerden farklı bir sistem görülmektedir. Kanada devletinde, hükümet sistemlerinin tanımlarına uymayan kendine has bir hükümet sistemi yer almaktadır. Bunun nedeni ise Kanada’nın parlamenter demokrasi ve anayasal monarşi hükümet sisteminin yanında İngiltere kraliçesine bağlı olmasıdır. Kanada, devlet başkanı olarak İngiltere kraliçesi tarafından yönetilmektedir. Kanada’nın devlet başkanı sembolik olarak İngiltere kraliçesidir. İngiltere kraliçesinin Kanada’nın devlet başkanı olması Kanada’nın hükümet sistemini etkilemekte ve “sui generis” bir sistem haline getirmektedir.

Anahtar kelimeler: Kanada, Hükümet Sistemi, Sui Generis

¹ Bu çalışma “Sui Generis” Bir Başkanlık Sistemi Olarak Kanada’nın Başkanlık Sisteminin Ve Devlet Yapısının İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir

THE REVIEW OF THE GOVERNMENTAL STRUCTURE AND THE PRESIDENTIAL SYSTEM OF CANADA AS A “SUI GENERIS” PRESIDENTIAL SYSTEM

Abstract

The relationship between legislation, executive and jurisdiction powers help identifying the forms of governments. When these powers unite, “government forms of unity of powers” arise. Democratic governments can only be formed if the powers are seperated. Presidential governments, semi-presidential governments and parliamentary governments can be established with seperation of powers. Canada has an idiosyncratic government system, as it has different characteristics to other countries that have similar goverment forms. As Canada have a parliamentary democracy and constitutional monarchy; they are also subject to the Queen of the United Kingdom. The constitution of Canada states that the country is governed by the Queen; who appoints a Governor General to act on behalf of the queen. The governor general has the power to “appoint” a prime minister for the country. All these powers affect the government form of Canada; making it a “sui generis” government, meaning “one of a kind”.

Keywords: Canada, Forms of Government, Sui Generis.

GİRİŞ

478

Latince kökenli bir deyiş olan *Sui Generis* kelimesinin Türkçe karşılığı, *nevi şahsına münhasır, kendine özgü, emsali olmayan* şeklinde çevrilebilir.² Hukukta genel anlamda bir hak veya yükümlülüğün yasal kategorizasyonlardan bağımsız şekilde ve özel olarak oluşan yasal sınıflandırmayı tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Kanada’nın hükümet sistemi “sui generis” bir sistem olarak görünmektedir. Kanada devleti incelendiğinde farklı bir hükümet sistemine sahip olduğu görülecektir. Kanada devletinin sahip olduğu bu yönetim sistemi anayasal anlamda kuvvetler ayrılığı teorisine göre belirlenen hiçbir hükümet sistemine tam olarak uymamaktadır. Kanada’nın devlet yapısı ve yönetim şeklini etkileyen çeşitli faktörler vardır. Bu faktörler Kanada’nın coğrafi yapısı başta olmak üzere, demografik yapısı, ekonomisi, tarihi ve ülkede yaşayan çok çeşitli kültürel yapının varlığıdır. Bu çalışma ile Kanada’nın hükümet sistemi ve devlet yapısının neden “sui generis” bir sistem olarak kabul edilmesi gerektiği ele alınacaktır. Bu nedenle önce Kanada devletinin genel görünümü incelenecek olup sonrasında ise Kanada’nın hükümet sistemi ele alınacaktır. Sonuç bölümünde ise Kanada’nın hükümet sisteminin “sui generis” olması değerlendirilecektir.

KANADA’YA GENEL BAKIŞ

Kanada’nın günümüzdeki devlet yapısı ve hükümet sisteminin oluşmasındaki etkiler, Kanada’nın coğrafi ve demografik yapısıdır. Buna göre Kanada; Kuzey Amerika kıtasında bulunan, 9,98 milyon kilometrekarelik bir alan üzerinde on eyalet ve üç bölgeden oluşan, Atlas Okyanusu’ndan Büyük Okyanus’a, kuzeyde ise Kuzey Buz Okyanusu’na (Arktik Okyanusu) kadar uzanan bir ülkedir. Rusya’dan sonra yüzölçümü bakımından dünyanın en büyük ülkesidir (Rusya 17 milyon kilometrekareden daha büyüktür). Ayrıca dünyanın en uzun sahil şeridine

² Mawson, C. O. Sylvester, Dictionary of Foreign Terms, 1975

sahip ülke olan Kanada’nın (200.000 kilometre), 38 milyondan fazla vatandaşı bulunmaktadır.³

Kanada’nın tarihine bakıldığında, hala zaman açısından tartışması devam etmekle birlikte, ilk yerleşimin milattan önce 14.000 yılı civarında olduğu tahmin edilmektedir. 10.000-12.000 yıl öncesinde son buzul çağına sona ermesiyle birlikte deniz seviyesi alçalmış, deniz seviyesi 125 metre kadar alçaldığında ise “Beringia”¹⁷ adı verilen, yaklaşık 50 kilometre genişlikte ve 85 kilometre uzunlukta, bugünkü Bering Boğazı’nın bulunduğu yerde bir kara parçası ortaya çıkmıştır. Bu kara parçasının ortaya çıkması ile Asya halkları Amerika’ya doğru göç etmeye başlamış, bu alanlara yerleşmişlerdir. Sibiryaya ile Alaska arasında bulunan bu kara bağlantısı üzerinden göç eden insanların günümüz Amerika kıtasına yerleştikleri arkeolojik olarak tespit edilmiştir. Nitekim, Amerika’ya yerleşen ilk insanların bu göç edenler olmadıkları, günümüzden yaklaşık 40.000 yıl önce dahi Amerika’da yaşayan insanların var olduğu modern araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır.

Milattan önce 8.000 yıllarına yaklaştıkça iklimin daha stabil hale geldiği ve göç eden halkların Kanada toprakları üzerinde yayıldıkları görülmüştür. Eriyen buzullar erime suyu göllerinin oluşumuna sebep olmuşlardır.

HÜKÜMET SİSTEMLERİ

Devleti oluşturan temel kuvvetler, ait oldukları organa göre farklılaşmaktadır. Diğer bir deyişle devleti oluşturan temel kuvvetleri kullanan kurumların aynı olmaması devletlerin sistemini oluşturmaktadır. Bu da hükümet sistemi olarak adlandırılır. Hükümet sistemleri bu üç kuvvetin ayrı organlarda veya birlikte tek organda birleşmesi durumlarına göre ayrılır. Yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin tek elde toplanması kuvvetler birliği sistemlerini oluştururken, ayrı organlara devredilmesi ise kuvvetler ayrılığı hükümet sistemlerini oluşturmaktadır. Kuvvetler ayrılığı sistemlerinde yasama, yürütme ve yargı kuvvetleri ayrı organlar tarafından kontrol edilir. Temelinde kuvvetler ayrılığı, yasama ve yürütme kuvvetlerinin ayrı organlara ait olmasını temsil eder. Bu bağlamda yasama ve yürütme kuvvetlerinin ayrı organlara ait olduğu hükümet sistemleri de parlamenter sistem, başkanlık sistemi ve yarı başkanlık sistemi olarak adlandırılır. Kuvvetler ayrılığı hükümet sistemlerinde de ayrı kurumlara ait olan yasama ve yargı kuvvetleri ayrılma durumuna göre parlamenter sistem ve başkanlık sistemini oluşturur. Parlamenter sistem yumuşak kuvvetler ayrılığı hükümet sistemi iken başkanlık sistemi ise sert kuvvetler ayrılığı sistemidir. Devletlerin hükümet sistemleri kuvvetler ayrılığı teorisine göre belirlenmektedir.⁴

KANADA HÜKÜMET SİSTEMİ

Kanada, parlamenter demokrasi ve anayasal monarşi ile yönetilen, federasyon yoluyla oluşmuş bileşik bir devlettir. Sosyal adalet üzerine yapılan vurgular, Kanada’nın politikasının en dikkat çeken özelliğidir. Federasyon statüsünde olduğundan, federal hükümet yönetiminde 10 eyalet ve 3 bölge; dolayısıyla 10 eyalet hükümeti ve 3 bölgesel hükümet bulunmaktadır. Bu 10 eyaletin ayrı ayrı eyalet başbakanları ve ayrı yasama kolları bulunmaktadır. Eyalet başbakanları, federal başbakan ile aynı şekilde seçilirler. Ayrıca her eyalette, federal başbakan

³ <https://en.wikipedia.org/wiki/Canada>

⁴ Kemal Gözler, Anayasa Hukukunun Genel Teorisi, Bursa, Ekin, 2010, Cilt I, s.569-586

tarafından atanan ve hükümdarı temsil eden birer vali yardımcısı bulunur.⁵

Kanada’nın parlamenter sistemi, anayasal monarşi bağlamında işlemektedir. Mevcut “hükümdar”, İngiltere hükümdarı ile aynı kişidir. Bu araştırmanın yazıldığı 2022 yılında mevcut İngiltere Kraliçesi, Kraliçe II. Elizabeth, aynı zamanda anayasal monarşi sistemine sahip Kanada’nın da hükümdarı olarak kabul edilmektedir; ancak İngiltere ve Kanada’nın iki farklı ülke olduğu da kabul edilmiştir. İngiltere hükümdarı, Kanada’daki federal kraliyet görevlerini yerine getirmesi için, başbakanın tavsiyesi ile bir “Genel Vali” ataması yapar ve genel vali, Kanada’da kraliyet ailesini temsil eder.

Kanada’da otoritenin kaynağı teoride monarşi olsa da, pratikte yalnızca sembolik olarak monarşi bulunmaktadır. Devletin kuvvetlerini kullanmakta görevli güçleri tanımlarken, Parlamento; Monark, Avam Kamarası ve Senato, Genel Vali, Başbakan gibi kavramlardan söz edebiliriz.

Kanada, parlamenter demokrasi ile yönetildiğinden, devletin yasama kuvveti parlamento tarafından kullanılmaktadır. Kanada parlamentosu, üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla Monark (Kanada hükümdarı; İngiltere Kralı/Kraliçesi), Senato ve Avam Kamarası şeklindedir. Bu açıdan Kanada’nın yasama organı olan parlamentosu, çift meclisli olarak sınıflandırılmaktadır. Kanada hükümdarını temsil eden genel vali, 105 kişilik üst meclis olan Senato ve 338 kişilik alt meclis olan Avam Kamarası’nın oluşturduğu parlamentoda, anayasal düzene göre Avam Kamarası diğerlerine göre daha baskın güçtür. Senato, Avam Kamarası kararlarına nadiren itiraz etmekle birlikte, kanun tekliflerini daha tarafsız şekilde inceleyip yorumlayan ve bazı kanun tekliflerinde bulunan bir kurumdur. Genel vali ise bu kanun tekliflerine kraliyet onayını vererek, tekliflerin kanunlaşmasını onaylayan kurum olarak görev almaktadır.⁶

“Meclis Üyeleri” tabiri, genellikle yalnızca Avam Kamarası mensupları için kullanılır. Senato, parlamentonun bir bölümü olmasına rağmen senatörler genellikle meclis üyesi olarak tabir edilmezler. Senato mensupları, yasama kuvvetini kullanma bakımından Avam Kamarası mensuplarına göre nispeten daha güçsüz pozisyonda olmalarına rağmen, Kanada’nın devlet hiyerarşisi olarak tanımlayabileceğimiz “Öncelik” listesinde daha yukarı sırada bulunmaktadırlar. Bu listenin daha detaylı incelemesi, araştırmanın devamında yapılacaktır.

Parlamentonun en önemli kolu, anayasal anlamda hükümdar (günümüzde Kraliçe II. Elizabeth) veya hükümdarı temsil eden genel vali olmakla birlikte; ne hükümdar ne de genel vali yasama sürecinin işleyişine karışmaz. Bu noktada genel valinin görevi, yasama sürecinin tamamlanması sonrası hükümdar adına kanun teklifini onaylamak; kısaca son noktayı koymak üzere imza atmaktır.

Senato, Kanada Parlamentosu’nun “üst meclisi” olarak görev almakla birlikte, yetki bakımından “alt meclis” olan Avam Kamarası’ndan daha alt düzeyde bulunmaktadır. “Lordlar Kamarası” olarak da tabir edilen senato, başbakanın tavsiyeleri ile birlikte genel vali tarafından seçilen 105 kişiden oluşmaktadır. Senato üyesi olma şartları Kanada Anayasası’nda “30 yaşını doldurmuş olmak, Hükümdara bağlı olmak, en az dört bin dolar değerinde taşınmazının olması ve senatör olarak temsil edeceği bölgece en az dört bin dolar değerinde arsasının bulunması”

⁵ Yates, Richard; Bain, Penny; Yates, Ruth, Introduction to Law in Canada. Prentice Hall Allyn and Bacon Canada, 2000

⁶ Canadian Constitutional Law.,2003

şeklinde düzenlenmiştir. 1965 yılında yapılan anayasa değişikliğine kadar senatörler ömür boyu görev almakta iken, yapılan değişiklik sonrası 75 yaşında emekliye ayrılmak zorundadırlar. Aynı zamanda, arka arkaya iki kez meclis oturumuna katılmamaları halinde de kendiliğinden emekliye ayrılırlar.

Senatoda görev alan 105 senatör, Kanada Anayasası’nda “Bölümler” olarak tabir edilen ülkenin dört bölgesinden eşit sayıda olacak şekilde, ve “senato bölümleri” dahilinde olmayan bölümlerden toplamda 9 kişiden oluşur. Bu ayrıma göre; Ontario bölgesinden 24, Quebec bölgesinden 24, “Maritimes” olarak tabir edilen deniz bölümlerinden Nova Scotia bölgesinden 10, New Brunswick bölgesinden 10 ve Prens Edward Adası’ndan 4 olmak üzere toplamda 24 ve “Batı Bölgeleri” olarak tabir edilen Manitoba, British Columbia, Saskatchewan ve Alberta bölgelerinin her birinden altı kişi olmak üzere toplamda 24, Newfoundland ve Labrador bölgelerinden toplamda 6, Kuzeybatı Bölgeleri’nden 1, Yukon’dan 1 ve Nunavut’tan 1’er kişi olmak üzere, toplamda 105 senatör Senato’da görev alır. Bunlara ek olarak, genel vali, 4 ila 8 senatör daha atama yetkisine sahiptir, ki bu yetkiyi kullandığı takdirde en fazla 113 senatör Senato’da görev alabilir.

Avam Kamarası ise, bu çalışmanın yapıldığı tarihte 338 “milletvekili”nden oluşan ve yapılan seçimler sonucu halk tarafından, her bölgeden ayrı ayrı olacak şekilde seçilen vekillerden oluşur. Koltuk sayısı, bölgelerin nüfusları ile doğru orantılı olacak şekilde dağıtılır. Buna göre, Ontario bölgesinden 121, Quebec bölgesinden 78, British Columbia bölgesinden 42, Alberta bölgesinden 34, Manitoba bölgesinden 14, Saskatchewan bölgesinden 14, Nova Scotia bölgesinden 11, New Brunswick bölgesinden 10, Newfoundland ve Labrador bölgelerinden toplam 7, Prens Edward Adası’ndan 4, Kuzeybatı bölgeleri, Yukon ve Nunavut bölgelerinin her birinden 1’er kişi olmak üzere toplamda 338 kişi, Avam Kamarası’nda görev almaktadır. Meclis üyelerinin sayıları, 1867 seçimlerinde 181, 2011 seçimlerinde 308 ve 2021 seçimlerinde 338 olarak güncellenmiştir. Meclis üyelerinin sayılarının artma sebebi, 2011 yılında yapılan Nüfus Sayımı sonrası yapılmış nüfus artışı ile doğru orantılı olarak bölgelerin meclis üyesi sayılarının da artması zorunluluğudur.⁷

Kanada Parlamentosu’nun işleyiş şekline göre, parlamento içinde çeşitli görevlere hizmet etmek amacıyla komiteler (kurullar) bulunmaktadır. Bu çalışmanın yapıldığı tarihte, Avam Kamarası içinde 21, Senato içinde 20 ve 2 ortak komite olmak üzere toplamda 43 komite bulunmaktadır. Bu komitelerin genel amacı, yönetim, bütçe, sağlık, eğitim, insan hakları, enerji gibi çeşitli konuları inceleyecek topluluklar oluşturulmasıdır.⁸

Günümüzde “Commonwealth Realm” olarak bilinen İngiliz Milletler Topluluğu’nda 15 bölge bulunmaktadır.⁹Bu bölgeler Antigua ve Barbuda, Avustralya, Belize, Kanada, Grenada, Jamaika, Yeni Zelanda, Papua Yeni Gine, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Solomon Adaları, Bahamalar, Tuvalu ve Birleşik Krallıktır. İngiliz Milletler Topluluğu üye ülkeleri, devlet başkanı olarak İngiltere hükümdarını (Günümüzde Kraliçe II. Elizabeth) kabul etmiş ve dolayısı ile anayasal monarşi ile yönetilen devletlerdir.¹⁰

⁷ Dodek, Adam, The Canadian Constitution. Dundurn, 2016

⁸ Sworden, Philip James, An introduction to Canadian law, 2006

⁹ <https://assets.publishing.service.gov.uk>

¹⁰ <https://en.wikipedia.org>

Kraliçe, en kalabalık ve en eski krallığı olan Birleşik Krallık (İngiltere) sınırları içinde ikamet etmeyi tercih ettiğinden, İngiliz Milletler Topluluğu üyesi ülkelerde kraliçeyi temsil etmek üzere birer “Genel Vali” bulunur. Kanada’da genel vali, başbakanın önerisi ile kraliçe tarafından, kraliçenin anayasal görevlerini yerine getirmek ve kraliçe adına düzenlenen törenlerde kendisini temsil etmek üzere seçilir (atanır).¹¹

Genel vali, parlamenter demokrasi sınırları içinde ve mevcut hükümetin düsturuna uygun şekilde görevini yerine getirmekle yükümlüdür. Anayasal monarşi temeliyle oluşturulmuş Kanada Anayasası’na göre, Kanada’nın yasama, yürütme ve yargı kuvvetleri dahil olmak üzere hükümdara ait tüm yetkileri genel vali hükümdar adına kullanabilir. Anayasal görevlerinin yanı sıra, törensel olarak tabir edebileceğimiz sembolik görevleri de bulunmaktadır. Bu görevler arasında kraliçe adına düzenlenen törenlerde kraliçeyi temsil etmek, kraliyet ailesine ziyaretlerinde ev sahipliği yapmak ve kraliçenin izni dahilinde dış ülkelerde kendi ülkesi adına kraliçeyi temsil etmek gibi görev ve yetkiler de bulunmaktadır.¹²

Kanada başbakanı kraliyetin ilk bakanıdır. Kanada’da Başbakan, Kanada hükümetinin başı olarak hareket eder, kabine üyeliğini seçer ve başkanlık yapar. Ayrıca kraliyete yürütme yetkisinin uygulanması konusunda tavsiyelerde bulunur. Başbakanlar, seçilmiş Avam Kamarası’nın güvenini kazanma yetenekleri nedeniyle görevde olduklarından, tipik olarak Parlamento üyesi (MP) olarak otururlar ve Avam Kamarası’ndaki en büyük partiye veya koalisyonu liderlik ederler.

SONUÇ

Kanada devletinin hükümet sistemi üzerinde düşünüldüğünde ise Kanada’nın kuvvetler ayrılığı teorisine tam olarak uymayan bir hükümet sisteminin var olduğu görülmektedir. Bu çalışma sonucunda Kanada’nın hükümet sistemlerinden hiçbirine tam anlamıyla uymayan, tüm sistemlerin bir noktada dışında kalan kendine özel bir hükümet sistemi bulunduğu incelenmiştir. Bu nedenle bu çalışma sonucunda da anlaşıldığı gibi Kanada devleti “Sui Generis” bir hükümet sistemine sahiptir.

Kanada devleti, parlamenter demokrasiye sahip bir devlet olarak ele alınabilir. Fakat bu durumda Kanada’da başka bir ülkede bulunan bir devlet başkanının olması bu sistemi parlamenter hükümet sisteminin dışına çıkarmaktadır. Parlamenter sistemde yasama ve yürütme birbirinden ayrılmıştır. Yasama meclise ait iken yürütme kuvveti ise bakanlar kuruluna ait olmaktadır. Kanada devleti incelendiğinde, yasama kuvvetinin meclise ait olduğu görülmüştür. Kanada’da yasama kuvvetini elinde bulunduran organ meclistir. Yürütme kuvveti de bu bağlamda bakanlar kurulu ve başbakana aittir. Fakat Kanada’da bir de devlet başkanı bulunmaktadır. Kanada’nın devlet başkanı, İngiltere kraliçesidir. Bu noktada Kanada’nın parlamenter demokrasi hükümet sisteminden ayrıldığı görülmektedir. Bu durumda Kanada’nın hükümet sistemi, parlamenter demokrasi sisteminin dışına çıkmaktadır ve “sui generis” bir sistem durumuna gelmektedir. Kanada’nın başında devlet başkanı sıfatıyla İngiltere kraliçesinin bulunması Kanada’nın hükümet sistemini değiştirmektedir. Her ne kadar yetkileri sembolik olarak var olsa da Kanada devlet başkanının yetkileri halen devam etmektedir. Kanada’da devlet başkanını temsilen genel vali bulunmaktadır. Bu yönüyle de Kanada Devleti parlamenter demokrasiden ayrılmaktadır. Sonuç olarak Kanada devleti hükümet sistemleri tanımlarından

¹¹ <https://www.ourcommons.ca/en>

¹² <https://www.gg.ca/>

hiçbirine tam olarak uymamaktadır. Bu nedenle Kanada’nın hükümet sistemi “sui generis” bir hükümet sistemidir.

KAYNAKLAR

- Bakan, Joel. Elliot, Robin M, Canadian Constitutional Law, Emond Montgomery Publications, 2003
- Bhagwan, Vishnoo; Vidya, Bhushan, World Constitutions, Sterling Publishers, 2004
- Dodek, Adam, The Canadian Constitution, Dundurn Press, 2016
- Gözler, Kemal, Anayasa Hukukunun Genel Teorisi, Bursa, Ekin, 2010, Cilt I, s.569-586
- Graber, Christoph Beat; Kuprecht, Karolina; Lai, Jessica C., International Trade in Indigenous Cultural Heritage: Legal and Policy Issues, Edward Elgar Publishing, 2012
- Mawson, C. O. Sylvester , Dictionary of Foreign Terms, 1975
- Sworden, Philip James, An introduction to Canadian law, Emond Montgomery Publications, 2006
- Yates, Richard; Bain, Penny; Yates, Ruth, Introduction to Law in Canada, 2000
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Canada> (erişim tarihi 12 Aralık 2021)
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Canada> (erişim tarihi 12 Aralık 2021)
- <https://www.gg.ca/en> Governor General". Office of the Secretary to the Governor General. (erişim tarihi 12 Aralık 2021)
- https://en.wikipedia.org/wiki/Prime_Minister_of_Canada (erişim tarihi 12 Aralık 2021)
- <https://www.gg.ca/en#:~:text=The%20Governor%20General%20of%20Canada%20%7C%20Her%20Excellency%20the%20Right%20Honourable%20Mary%20Simon> (erişim tarihi 12 Aralık 2021)
- https://en.wikipedia.org/wiki/Commonwealth_of_Nations (erişim tarihi 12 Aralık 2021)
- https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/307928/AnnexB_Commonwealth.pdf Territories Forming Part of the Commonwealth" (PDF). Her Majesty's Civil Service (erişim tarihi 12 Aralık 2021)
- www.ourcommons.ca - The Canadian Parliamentary system - Our Procedure - House of Commons". (erişim tarihi 12 Aralık 2021)